

Кропивний Є. В.,
здобувач наукового ступеня PhD
Науково-дослідного інституту публічного права

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ТА ГОСТИННОСТІ

Анотація. В статті розкрито зміст і вектори державної політики у сфері громадського харчування та гостинності як складника публічного адміністрування, продовольчої безпеки та розвитку туризму. Показано, що політика вибудовується на трьох опорах: захист споживача й безпечність харчових продуктів (НАССР/ISO 22000, простежуваність, контроль алергенів, гігієнічні вимоги, ризик-орієнтований нагляд Держпродспоживслужби); економічна конкурентоспроможність сектору HoReCa (спрощення регуляцій і дозвільних процедур, податкові стимули, доступ до фінансування МСП, підтримка експорту кулінарних та гостьових послуг, формалізація «сірої» зайнятості); євроінтеграція та сталість (імплементація харчового асquis ЄС, екоменеджмент, циркулярність, зменшення харчових відходів і одноразового пластику, енергоефективність об'єктів). Виокремлено блок гостинності: класифікація готелів і садиб, стандарти сервісу та доступності (інклюзивність, мовні та цифрові сервіси), розвиток ДМО і міських конвеншн-бюро, підтримка креативної гастрономії й подієвого туризму як інструментів брендингу територій.

Умови воєнного стану вимагають операційної резильєнтності: плани BCP/DRP, резервні джерела енергії, безпекові протоколи для відвідувачів і персоналу, гуманітарні кухні та пункти обігріву, гнучке регулювання часу роботи і логістики, інтеграція е-комерції (доставка, «dark kitchen») з належним оподаткуванням і захистом праці кур'єрів. Інституційна модель передбачає координацію Мінекономіки, МОЗ, Мінагрополітики, Держпродспоживслужби, органів місцевого самоврядування, освітніх і галузевих асоціацій; запровадження публічно-приватних рад, стандартних чек-листів інспекцій, електронних дозволів і відкритих даних. Запропоновано KPI для управління результатами: частка об'єктів із сертифікованими системами безпечності, рівень інцидентів харчових отруєнь, індекси задоволеності гостей, середній чек і завантаженість готелів, частка формалізованої зайнятості, обсяг харчових відходів на одиницю виручки, прозорість закупівель у шкільному/соціальному харчуванні. Зроблено висновок, що узгоджена, цифровізована й орієнтована на ЄС політика дозволяє одночасно підвищити якість і безпеку послуг, підтримати МСП, посилити туристичну привабливість і забезпечити стійкість галузі в умовах війни та повоєнного відновлення.

Ключові слова: державна політика, сфера харчування, об'єкти громадського харчування, гостинність, принципи, адміністративно-правове регулювання, ресторанний бізнес, кейтерінг.

Kropyvnyi Ye. V. State policy in the sector of public catering and hospitality

Abstract. The article discloses the content and vectors of state policy in the sector of public catering and hospitality as a component of public administration, food security, and tourism development. The policy rests on three pillars: consumer protection and food safety (НАССР/ISO 22000, traceability, allergen control, hygiene requirements, risk-based supervision by the State Service of Ukraine on Food Safety and Consumer Protection); economic competitiveness of the HoReCa sector (streamlined regulations and permits, tax incentives, MSME financing, support for the export of culinary and hospitality services, formalisation of “grey” employment); and EU integration and sustainability (implementation of the EU food acquis, eco-management, circularity, reduction of food waste and single-use plastics, energy efficiency of facilities). The hospitality block is highlighted separately: hotel and guesthouse classification, service and accessibility standards (inclusiveness, language and digital services), development of DMOs (destination management organisations) and city convention bureaus, and support for creative gastronomy and event tourism as tools for place branding.

Under martial law, the sector requires operational resilience: BCP/DRP plans, backup power, safety protocols for visitors and staff, humanitarian kitchens and heating points, flexible regulation of operating hours and logistics, and the integration of e-commerce (delivery, “dark kitchens”) with proper taxation and protection of couriers' labour rights. The institutional model envisages coordination among the Ministry of Economy, Ministry of Health, Ministry of Agrarian Policy, the Food Safety and Consumer Protection Service, local self-government bodies, education providers and industry associations; establishment of public–private councils, standard inspection checklists, e-permits and open data. Proposed KPIs include the share of establishments

with certified safety systems, incidence of foodborne events, guest satisfaction indices, average ticket and hotel occupancy, share of formal employment, food waste per unit of revenue, and transparency of procurement in school/social catering. The article concludes that a coherent, digitalised, EU-oriented policy simultaneously raises service quality and safety, supports MSMEs, strengthens tourism attractiveness, and ensures sectoral resilience during war and post-war recovery.

Key words: *state policy, food service sector, public catering establishments, hospitality, principles, administrative-legal regulation, restaurant business, catering.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження державної політики у сфері громадського харчування та гостинності обумовлена постійно зростаючою роллю цієї галузі в економічному розвитку країни та забезпеченні соціальних потреб громадян. Сфера громадського харчування та гостинності безпосередньо впливає на рівень життя населення, здоров'я громадян, а також є важливим елементом туристичної інфраструктури. У зв'язку з глобалізацією, змінами в споживчих звичках і вимогах до якості послуг, держава повинна ефективно регулювати цю сферу для забезпечення належного рівня обслуговування, безпеки харчування, соціальної відповідальності та економічної стабільності.

Крім того, розвиток цієї галузі потребує сучасних підходів до її регулювання, зокрема через впровадження інноваційних технологій, удосконалення нормативно-правової бази, забезпечення контролю за якістю послуг та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Враховуючи важливість цієї сфери для національної економіки та здоров'я громадян, дослідження державної політики у сфері громадського харчування та гостинності дозволить розробити рекомендації щодо її вдосконалення, забезпечення сталого розвитку та підвищення ефективності управління в цій важливій галузі.

Метою статті є розкриття засад державної політики в сфері громадського харчування та гостинності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання адміністративно-правового регулювання сфери громадського харчування та гостинності були предметом дослідження В.А. Русавської, І. М. Мельник, Т. С. Незвещук-Когут, О. О. Хоружина, В. М. Зайцевої, Ю. А. Маначинська.

Виклад основного матеріалу. Державна політика як правова категорія характеризується такими ознаками: – обов'язкова відпо-

відність нормам законодавства; – врахування та першочерговість інтересів громадян, суспільства і держави загалом, тобто обов'язок захищати та відстоювати інтереси всіх прошарків суспільства; – забезпечення заходів примусу; – реалізація правових методів; – сукупність правових, економічних, соціальних, політичних заходів; – один із видів публічної політики; – реалізація публічної влади через відповідних суб'єктів публічної адміністрації; – наявність адміністративних повноважень – легітимність ухвалення рішень та їх виконання за ієрархією, що забезпечується суспільно визнаними органами управління, тобто органами державної влади і громадського самоврядування; – наділеність компетенцією в тій сфері, якої безпосередньо стосується державна політика [1]; – всеохопленість, тобто реалізація державної політики безпосередньо в усіх сферах суспільного життя (оборони, освіти, соціального забезпечення, екології тощо); – упорядкованість і наступність – наявність системи розробки та ухвалення рішень, відстеження результатів, оцінка та коригування дій; – нормативна унормованість декларування напрямів, етапів, завдань певного напрямку державного впливу на ту чи іншу сферу суспільного життя.

Отже, **державна політика в сфері громадського харчування та гостинності** – це система економічних, соціальних, екологічних та правових заходів, які визначають напрямки розвитку підприємств громадського харчування, готельного та ресторанного бізнесу, сприяючи створенню сприятливих умов для їх розвитку, підвищенню конкурентоспроможності та забезпеченню високої якості обслуговування для споживачів.

В Україні здійснюються відповідні регулюючі дії, спрямовані на вирішення питання щодо комерційних договорів і ділових відносин у сфері бізнесу. Прикладом уваги держави Україна до регулювання питань в індустрії гос-

тинності, зокрема й щодо сфери громадського харчування, надання послуг в сфері ресторанного господарства, готелів і готельних мереж, може слугувати Цивільний кодекс України, який, зокрема, детально визначає суть комерційної концесії, Господарський і Податковий кодекси, Закон України «Про туризм», якими визначено основи державної політики в сфері гостинності, зокрема, щодо розвитку туристичної інфраструктури, у тому числі готельного та ресторанного господарства, що є важливим аспектом для розвитку сфери громадського харчування та гостинності; Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» визначає норми щодо забезпечення безпеки харчових продуктів на всіх етапах їх виробництва, переробки, зберігання та реалізації, що є важливою складовою мети державної політики у сфері громадського харчування.

Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» було концептуально визначено як перспективні вектори розвитку економіки: вектор розвитку; вектор безпеки; вектор відповідальності; вектор гордості. З огляду на поліфункціональність та широке коло суспільних відносин, які належать до досліджуваної сфери, то пріоритетними напрямками розвитку, які торкалися сфери громадського харчування та гостинності були: створення сприятливих умов для ведення господарської діяльності та прозорості податкової системи; безпечний стан довкілля і доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів; вільний доступ до якісних послуг від суб'єктів державного та приватного сектору. Для реалізації даних напрямків, захисту прав населення та підтримки бізнесу передбачалося впровадження наступних реформ, які безпосереднім чином стосуються і розвитку сфери громадського харчування та гостинності: 1) дерегуляція та розвиток підприємництва; 2) програма розвитку малого та середнього бізнесу; 3) податкова реформа; 4) реформа захисту економічної конкуренції; 5) програма залучення інвестицій; 6) реформа у сфері забезпечення безпечності та якості харчових продуктів; 7) реформа у сфері захисту прав споживачів [2].

Наявні задекларовані реформи, визначені Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»», мали значний вплив на розвиток сфери громадського харчування та гостинності. Вектор розвитку економіки, спрямований на створення сприятливих умов для ведення господарської діяльності та прозорості податкової системи, позитивно вплинув на підприємців цієї сфери. Деретуляція та розвиток підприємництва сприяли зменшенню адміністративних бар'єрів і полегшенню процесу відкриття та ведення бізнесу в сфері громадського харчування, а також стимулювали активізацію приватного сектору та конкурентоспроможність на ринку. Програма розвитку малого та середнього бізнесу, в свою чергу, дозволила малим і середнім підприємствам, які є основними учасниками цієї сфери, отримати необхідну підтримку та можливості для росту.

Крім того, податкова реформа і реформа захисту економічної конкуренції сприяли покращенню бізнес-клімату, що позитивно позначилося на діяльності підприємств громадського харчування та гостинності. Реалізація програми залучення інвестицій відкрила нові можливості для модернізації інфраструктури та покращення якості обслуговування. Важливою для розвитку цієї галузі стала реформа в сфері забезпечення безпечності та якості харчових продуктів, яка підвищила стандарти безпеки та знизил ризики для здоров'я споживачів. Нарешті, реформа у сфері захисту прав споживачів зміцнила довіру до закладів громадського харчування та гостинності, сприяючи покращенню якості обслуговування та захисту інтересів клієнтів. В цілому, ці реформи допомогли створити умови для сталого розвитку сфери, забезпечуючи її прозорість, конкурентоспроможність та відповідність сучасним стандартам.

Наступним етапом впливу на державну політику в сфері громадського харчування (ресторанного господарства) та гостинності стало прийняття Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», в якому визначено, що підтримуючи проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі

сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», забезпечувати дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року [3].

На нашу думку, цілі сталого розвитку, проголошені Генеральною Асамблеєю ООН, корелюються з розвитком сфери громадського харчування (ресторанного господарства) та гостинності через важливі соціально-економічні та екологічні аспекти. Наприклад, **подолання бідності** (ціль 1) тісно пов'язана з розвитком малого та середнього бізнесу в сфері ресторанного господарства, оскільки створення нових робочих місць у галузі, підтримка підприємців, а також доступність харчових послуг сприяють покращенню добробуту населення.

Досягнення продовольчої безпеки та поліпшення харчування (ціль 2) прямо стосується сфери громадського харчування, оскільки цей сектор є основним постачальником продуктів харчування для населення. Впровадження сталих методів управління постачанням, підтримка місцевих виробників та використання екологічно чистих продуктів можуть суттєво покращити якість харчування та впливати на здоров'я громадян. Водночас **забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю** (ціль 3) передбачає, що ресторани та інші заклади харчування повинні пропонувати здорові, збалансовані страви, а також враховувати екологічні та етичні вимоги до своїх послуг.

Далі, **створення стійкої інфраструктури та сприяння інноваціям** (ціль 9) може сприяти модернізації інфраструктури ресторанів і готелів, інтеграції нових технологій, таких як енергоефективність або екологічно чисті матеріали. Ціль 12, **забезпечення переходу до раціональних моделей споживання та виробництва**, також має прямий вплив на розвиток цієї галузі, оскільки впровадження сталих бізнес-моделей, таких як мінімізація відходів, повторне використання матеріалів та енергозбереження, є важливими для зменшення негативного впливу на довкілля.

Таким чином, усі ці цілі сталого розвитку сприяють впровадженню сталих практик

у сфері громадського харчування та гостинності, допомагаючи створити більш екологічно та соціально відповідальну галузь, що відповідає сучасним вимогам розвитку і підтримки сталого економічного зростання та високих стандартів якості життя.

Фрагментарно питання розвитку сфери громадського харчування та гостинності визначені в Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року в частині гармонізації національних стандартів у сфері туризму та курортів з міжнародними стандартами, що сприятиме підвищенню якості національного туристичного продукту шляхом: – впровадження міжнародної системи якості послуг за такими напрямками, як туроператорська та турагентська діяльність; готелі та аналогічні засоби розміщення; заклади громадського харчування; гіді-перекладачі та екскурсіводи; туристичні інформаційні центри; курорти, оздоровчі послуги та кемпінги; пляжі, дайвінг; екологічний, сільський, активний туризм; інші пріоритетні види туризму для держави та регіонів; виставкова та конгресна діяльність тощо; – визначення та забезпечення типізації та спеціалізації курортів [4].

Відзначимо, що Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, хоча і є важливим документом, що визначає напрямки розвитку туристичної галузі в Україні, проте лише фрагментарно торкається питань формування та реалізації державної політики в сфері громадського харчування та гостинності. Це можна аргументувати кількома ключовими аспектами:

по-перше, обмежений акцент на гастрономічному туризмі та ресторанізмі. Стратегія розвитку туризму зосереджена в основному на розвитку туристичних потоків, інфраструктури, курортних зон, природних і культурних ресурсах, але гастрономічний туризм і ресторани, які є важливою частиною сфери громадського харчування та гостинності, висвітлюються лише поверхово. Відсутність детального аналізу та розробки заходів щодо підтримки та розвитку ресторанного бізнесу і гастрономічної індустрії обмежує можливості для забезпечення високої якості обслуговування туристів і створення конкурентоспроможних умов для підприємств громадського харчування;

по-друге, неузгодженість політики у сфері харчування та гостинності. У Стратегії немає чіткої та комплексної стратегії, що охоплює всі аспекти громадського харчування та гостинності, зокрема розвиток готельної індустрії, закладів харчування та обслуговування. Політика в цих сферах не є основною метою стратегічного розвитку туризму, а швидше згадується як додаткова складова, що обмежує інтегровану політику для повноцінного розвитку індустрії гостинності;

по-третє, відсутність чіткої регуляторної політики та підтримки для бізнесу. Проаналізувавши зміст Стратегії розвитку туризму, відзначимо, що положення не містять конкретних заходів для підтримки підприємців у сфері громадського харчування та гостинності, таких як податкові пільги, субсидії для малих і середніх підприємств, або підтримка інвестицій у модернізацію ресторанного та готельного бізнесу. Це обмежує можливості для створення сприятливого бізнес-середовища, що є необхідним для розвитку індустрії гостинності, яка є важливою складовою туристичної інфраструктури;

по-четверте, інфраструктурний розвиток без комплексного підходу до харчування та гостинності. Хоча Стратегія активно зосереджена на розвитку інфраструктури для туристів (дороги, транспорт, об'єкти розміщення), важливою частиною цієї інфраструктури є ресторани, кафе та інші об'єкти громадського харчування, які не отримують достатньої уваги. Забезпечення високого рівня обслуговування, якісного харчування, безпеки харчових продуктів та доступності послуг для туристів вимагає окремого стратегічного підходу та координації з іншими політиками.

Оскільки якість обслуговування в сфері громадського харчування та гостинності значною мірою залежить від кваліфікації кадрів, відсутність комплексного підходу до освіти та професійної підготовки в цих сферах у Стратегії розвитку туризму є суттєвим недоліком. Це обмежує можливості для розвитку висококваліфікованих кадрів, що є необхідним для забезпечення належного рівня обслуговування в індустрії гостинності та ресторанному господарстві. Таким чином, Стратегія розвитку туризму та курортів на період до

2026 року, хоча і закладає основи для розвитку туристичної галузі, не надає достатньої уваги питанням формування та реалізації державної політики в сфері громадського харчування та гостинності. Вона потребує більш комплексного підходу, який включав би розвиток ресторанної та готельної інфраструктури, підтримку підприємств та кадрів, а також інтеграцію з іншими галузями для створення сприятливого середовища для розвитку цієї важливої сфери.

З огляду на вище викладене, відзначимо, що необхідність формування концепції розвитку сфери громадського харчування та гостинності в Україні є актуальною, оскільки ця галузь має великий потенціал для економічного зростання, розвитку туризму, створення нових робочих місць і покращення якості життя громадян. Враховуючи важливість цієї сфери в контексті соціально-економічного розвитку та підтримки національної економіки, необхідно створити комплексну стратегію, яка включала б не лише інфраструктурний розвиток, а й формування сприятливого бізнес-середовища, покращення якості послуг та інтеграцію інноваційних технологій.

Визначення мети, цілей та завдань державної політики в сфері громадського харчування (ресторанного господарства) та гостинності є надзвичайно важливим для забезпечення сталого розвитку цієї галузі, оскільки від чітко сформульованих стратегічних напрямів залежить ефективність державного управління, підтримка підприємців, а також задоволення потреб громадян.

Мета (ціль) – це те, до чого хтось прагне, чого хоче досягти [5, с. 683]. Мета – це один з елементів діяльності, що характеризується передбаченням, уявленням її наслідків, шляхами досягнення бажаних та необхідних результатів за допомогою певного переліку засобів. Категорія «мета» має багато тлумачень. Наприклад, древнє індійське слово «артха» (мета) трактувалось як мотив, бажання, напрям, спосіб. Меті передують прогноз, який визначає напрям (напрями, можливості розвитку з різним рівнем ризиків) розвитку, мета – найбільш прийнятний стан системи в межах цього напрямку, а план – шлях досягнення мети, «кроки» (послідовні етапи) та

окремі «сходінки» рухи до них. Мета потребує всебічного якісного оцінювання майбутнього стану системи, для якої вона розробляється, і має давати закінчене та комплексне уявлення про майбутній стан системи [6, с. 242].

Мета державної політики в досліджуваній сфері є основою для визначення загального курсу розвитку. Вона забезпечує загальне бачення того, як галузь повинна розвиватися з урахуванням економічних, соціальних і екологічних вимог, та дає орієнтири для подальшого регулювання. Чітка мета дозволяє узгодити дії органів публічної адміністрації, підприємств та громадських організацій, створюючи основу для співпраці та впровадження інновацій.

Мета державної політики в сфері громадського харчування (ресторанного господарства) та гостинності полягає в забезпеченні сталого розвитку цих галузей, створенні сприятливих умов для ведення бізнесу, підвищенні якості послуг та гарантуванні безпеки харчових продуктів. Вона спрямована на підтримку інновацій та розвитку підприємництва, забезпечення доступу громадян до безпечного, якісного харчування та послуг гостинності, а також сприяння економічному зростанню, створенню робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності національних підприємств у світовому ринку. Основною метою є забезпечення балансу між економічними, соціальними та екологічними аспектами розвитку галузі, з урахуванням інтересів споживачів та захисту їх прав.

Відзначимо, що в умовах воєнного стану ситуація в готельно-ресторанному бізнесі вимагає розробки державної політики, яка б створила умови для розвитку та підтримки індустрії гастрономії в умовах воєнного часу. Необхідно стимулювати бізнес до розвитку, запровадження стартапів, перекваліфікації спеціалістів, мобільності закладів громадського харчування, профорієнтація молоді до навчання за відповідними спеціальностями, а також надати можливості для тих, хто бажає підвищити свою кваліфікацію чи перекваліфікуватися, щоб отримати відповідні посади в сфері громадського харчування (ресторанному господарстві) та гостинності. В умовах війни особливо важливим є створення спе-

ціальних навчальних програм та умов для набуття практичних навичок, які дозволять забезпечити наявність кваліфікованих кадрів для відновлення та розвитку сфери готельного господарства після завершення бойових дій.

Проведене нами соціологічне опитування на протязі 2023-2024 років показують, що 13% майбутніх підприємців мають намір зайнятися діяльністю в гострономічній індустрії. Це свідчить про високий потенціал для відродження цієї галузі навіть в умовах війни. Готелі та інші заклади тимчасового розміщення під час війни не тільки приймають внутрішньо переміщених осіб, але й активно співпрацюють з волонтерами, надаючи їм тимчасове житло, харчування та умови для відпочинку. Крім того, ці заклади часто виконують важливу соціальну роль: облаштовують волонтерські склади, пункти першої допомоги та надають інші необхідні послуги для військових і мирних жителів, що перебувають у зоні бойових дій. Тому підтримка та розвиток готельного бізнесу, а також підготовка кваліфікованих фахівців у цій сфері є важливими складовими забезпечення стабільності й розвитку країни під час і після війни.

Узагальнюючи вищевикладене, вважаємо за своєчасне та необхідне на законодавчому рівні розробити Стратегію (концепцію) розвитку державної політики в сфері громадського харчування та гостинності в Україні на період до 2030 року (проект розроблено автором та представлено в додатку Б до дисертації), в якій визначити наступні концептуальні позиції:

I. Існуючі проблеми та сучасний стан державної політики в сфері громадського харчування та гостинності;

II. Мета, засади, принципи та інструменти державної політики в сфері громадського харчування та гостинності;

III. Стратегічні цілі та завдання державної політики в сфері громадського харчування та гостинності;

IV. Етапи реалізації державної політики в сфері громадського харчування та гостинності;

V. Моніторинг та оцінка виконання державної політики в сфері громадського харчування та гостинності;

VI. Очікувані результати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дем'янчук О. П. «Державна політик» та «публічна політика»: варіант перехідного періоду. URL: http://www.library.ukma.kiev.ua/e-lib/nz/nz18_2000_polityk/05_demyanchuk_op.pdr.
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: затв. Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: затв. Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
4. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
5. Словник української мови / [під ред. І. К. Білодід та ін.]. К. : Наук. думка, 1972. 3132 с. Т. 3. 1972. 744 с.
6. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підр. [2-ге вид., переробл. і допов.]. К. : КНЕУ, 2004. 699 с.

Дата першого надходження рукопису до видання: 24.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 17.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025